

FALL OF THE BERLIN WALL

Gorancho Jakimov

DURDMOV Dimitar Vlahov – Skopje, Republic of Macedonia, jakimov.goranco@yahoo.com

Abstract: The Russian reform trend will be a shock and will paralyze the conservative and ruling elites, and will mobilize the intelligentsia and the young generation in the countries of Eastern Europe. The situation will be very tense and dangerous and only a small spark will be missing in order to experience an explosion. That spark will produce Hungary in the spring and summer of 1989. The government of Miklos Nemet in May 1989 announced that it would demolish and remove the Iron Curtain and the first step would be to remove all fortifications along the entire border with Austria. This move for the Hungarians will be more metamorphosal because they could already travel freely with their passports everywhere in the West. This historic step will also have a practical implication on the relations between the two Germans: thousands of East German tourists who were not allowed to travel to the West and who were on holiday in Hungary and the Balkhock would try to flee to Western Europe through Hungary . In the early summer of 1989, about six thousand Germans would illegally cross the Hungarian-Austrian border, and thousands more would wait in refugee camps in Hungary to receive West German passports.

Keywords: Eastern Europe, Iron Curtain, Miklos Nemet

ПАДОТ НА БЕРЛИНСКИОТ СИД

Горанчо Јакимов

ДУРДМОВ Димитар Влахов – Скопје, Република Македонија, jakimov.goranco@yahoo.com

Резиме: Рускиот реформски тренд ќе претставува шок и ќе ги парализира конзервативните и владејачки елити, а ќе ги мобилизира интеленгенцијата и младата генерација во земјите од Источна Европа. Ситуацијата ќе биде многу напната и опасна и ќе недостасува само мала искра за да дојде до експлозија. Таа искра ќе ја произведе Унгарија во пролетта и летото 1989 година. Владата на Миклош Немет во мај 1989 година ќе објави дека ќе ја сруши и отстрани железната завеса и прв чекор ќе биде отстранувањето на сите утврдувања по должина на целата граница со Австрија. Овој потег за унгарците ќе биде повеќе од метаморфозичен затоа што тие веќе можеа со своите пасоши слободно да патуваат секаде на Запад. Овој историски чекор ќе има практична импликација и врз односите помеѓу двете Германи: илјадници источногермански туристи на кои што не им било дозволено да патуваат на Запад а кои што се наоѓале на одмор во Унгарија и на Балкнаот ќе се обидат да побегнат во Западна Европа преку Унгарија. Во почетокот на летото 1989 година околу шест илјади Германци нелегално ќе ја поминат унгарско-австриската граница, а уште илјадници ќе чекаат во бегалските кампови во Унгарија да добијат западногермански пасоши.

Клучни зборови: Источна Европа, железна завеса, Миклош Немет

ВОВЕД

Бидејќи сеуште ќе биде во важност договорот помеѓу Унгарија и Источна Германија од 1969 година според кој Унгарија гарантирала дека нема да дозволи граѓани на Источна Германија преку нејзина територија да преминат во трети земји без важечка виза, министерот за надворешни работи на Унгарија ќе отпатува во Берлин за да се обиде да добие гаранции дека доколку ги врати бегалците ќе им биде дозволено да заминат онаму каде што сакаат.⁶⁷

Бидејќи Источна Германија нема да биде спремна на вакво нешто, унгарската влада ќе одлучи да постапи според одлуката на Обединетите нации односно ќе им дозволи на бегалците слободно да преминат во трети земји.⁶⁸

На 11 септември 1989 година Унгарија ќе ги отвори границите и во период од само неколку часови околу дваесет илјади источногерманци ќе ја преминат границата на Западна Германија.⁶⁹ Веднаш по овие случувања десетици илјади жители на Источна Германија ќе се најдат пред амбасадите на Западна Германија во Прага и Варшава со барање за дозвола да може да заминат во Западна Германија. Кон крајот на септември Хонекер ќе одобри околу 2500 бегалци кои што се наоѓале во западногерманската амбасада во Прага, слободно да заминат во Западна Германија. Хонекер бегалците ќе ги претстави како

⁶⁷ Jeremy Isaacs and Taylor Dawning, Op. cit., 382.

⁶⁸ Ivan Berend, Op.cit., 328.

⁶⁹ Karel Natek i Marjeta Natek, Dr`avite vo svetot. Qubqana: Mladinska kniga 2000, 46.

предавници и протерани, па затоа ќе нареди возовите со бегалците да мора на патот кон Западна Германија да поминат преку Источна Германија. Сето ова што ќе се случува во пресрет на подготовките за прослава на 7 октомври, денот на основањето на Демократска Република Германија. На 4 октомври три возови со германски бегалци ќе се упатат од Прага во Западна Германија и ќе поминат преку железничката станица во Дрезден. Ноќта на 4 октомври на железничката станица во Дрезден огромна маса на луѓе ќе се обидат да се качат на возот, но ќе бидат спречени од страна на полицијата. Два дена патувале возовите преку територијата на Источна Германија голем број на луѓе ќе ги напаѓаат возовите и ќе се обидуваат да се качат на нив.⁷⁰

Ваквата ситуација ќе предизвика масовни демонстрации во кои што главно ќе учествуваат млади луѓе кои што најпрво ќе започнат во Дрезден а потоа на 9 октомври ќе има серии на демонстрации во Лајпциг и Берлин.⁷¹ Во временскиот период од три седмици или од 16 октомври до 8 ноември 1989 година во Источна Германија ќе избувнат повеќе од двестотини демонстрации во кои ќе учествуваат повеќе од 1.3 милиони луѓе. Ова ќе биде сигурен показател дека состојбата во земјата станува критична и алармантна и дека послушноста на германскиот народ кон владејачката гарнитура веќе не постои и несомнено после четириесет години постоење и се заканува распаѓање на Демократска Република Германија. Под притисок на настанатата состојба и своите сопартитици, Ерих Хонекер ќе биде принуден да даде оставка на 18 октомври 1989 година наводно по негова слободна воља од здравствени причини.⁷² За негов наследник ќе биде избран помладиот но и не премногу полибералниот Егон Кренц, кој ќе вети некакви реформи, како последен очајнички обид комунистите да се задржат на власт. Масовните инаку мирни протести под мотото „Ние сме народот,“ во кои ќе учествуваат опозициски сили од сите политички „бои,“ и либералдемократски и демохристијански и некомунистички левичарски сили и понатаму ќе продолжат.⁷³

Бидејќи преминувањето на источногерманци на границата на ново демократизираната Унгарија и во Австрија нема да запре, ќе биде главна вест во сите медиуми во светот, и владата на Источна Германија ќе биде принудена да преземе конкретни чекори да го запре егзодусот кој што се случувал. Во таа насока, источногерманските власти ќе одлучат да воведат привремени, порелаксирани правила за патување, наивно верувајќи дека така ќе си го поправат нарушениот рејтинг, како пред граѓаните, така и пред меѓународната јавност.

ПАДОТ НА БЕРЛИНСКИОТ СИД

Попладнето на 9 ноември 1989 година во Источен Берлин во крајно напната атмосфера ќе се одржи пресконференција на која портпаролот на владејачката партија Гинтер Швабовски ќе го обелодени новиот либерализира граничен режим со кој што се предвидувало да може слободно да патуваат во странство сите граѓани кои што тоа ќе го побараат.⁷⁴

По звршувањето на излагањето во 18 часот и 53 минути ќе започне напливот на мноштво прашања од присутните новинари на кои што Гинтер Швабовски нема да биде доволно подготвен да им одговори. На курцијалното прашање Кога овие мерки ќе стапат на сила, Швабовски ќе почне да прелистива по хартиите што се наоѓале пред него за да го одговори историското Според моите информации веднаш. Иако одговорот ВЕДНАШ нема да биде доволно јасно формулиран, италијанскиот новинар Рикардо

⁷⁰ Полицијата ќе уапса повеќе од 1300 луѓе при обид да ги запрат и да се качат на возовите.

⁷¹ Jeremy Isaacs and Taylor Dawning, Op. cit., 390.

⁷² Во 1989 година Перестројката во СССР беше во полн замав, но источногерманскиот лидер, 77 годишниот Ерих Хонекер, потполно отсечен од реалноста, тврдоглаво се спротивставуваше на било какви реформи и сепак трвдеше дека сидот ќе опстои уште 100 години.

⁷³ Margarita Pečevska, Op. cit., 81.

Германија слави 20 години од падот на сидот. -Нова Македонија (Скопје) 21833, (9 ноември 2009), стр.1

Анемари Рефелт и нејзината 15-годишна ќерка ќе влезат во историјата запишани како првите Источногерманци што ја преминале границата. Граничарите на контролниот пункт на кој ќе дојдат мајката и ќерката ќе бидат збунети затоа што не носат никаков багаж со себе. Рефелт ќе се обидува да им објасни дека швабовски дал изјава дека е дозволено преминувањето на другата страна.

Ибид.

20 години без Стената.-Политика (Софија) 13 ноември 2009 година, стр. 1..

Падот на Берлинскиот сид.-Македонска нација (Скопје) 9 ноември 2009 година, стр.1.

Политичка мисла, Скопје: Конрад Аденауер, септември 2009, стр. 9.

Уједињење Немачке није завршено.-Политика (Београд) 10 ноември 2009 година, стр. 1.

На овие избори избирачко право ќе имаат сите германски државјани на возраст над 18 години и околу 55 000 германски државјани со постојано живеалиште во странство.

Ерман присутен на пресконференцијата веднаш ќе се јави во Agenzia Nazionale Stampa Associata и пророчки ќе им издиктира „Берлинскиот ѕид падна“. Слушајќи го од другата страна на линијата ќе помислат дека е луд.

Вечерта илјадници граѓани од Источен Берлин ја следеле прес конференцијата на телевизија и радио ќе започнат масовен марш кон граничните премини на Берлинскиот ѕид кои водат до капиталистичкиот Берлин.⁷⁵ Граничните служби ќе се најдат во небрано кога кон нив ќе навалува огромна маса на народ во еуфорија. Незнаејќи како да реагираат тие очајнички ќе се обидуваат преку телефонските врски да стапат во контакт со своите претпоставени кои исто така нема да имаат добиено инструкции што да прават во настанатата ситуација.⁷⁶ Во овие моменти една група на млади луѓе ќе се качат врз ѕидот а додека други ќе почнат да отвораат нови премини преку него. Во вака настанатата ситуација некогаш крајно ригидните источногермански граничари ќе ја преземат одговорноста во свои раце и самоиницијативно ќе одлучат да ги кренат рампите.⁷⁷ Со тоа Берлинскиот ѕид, симболот на поделеноста на двете Германи и на Европа, всушност ќе се распадне и конечно илјадници граѓани на Источен Берлин ќе зачекорат во Западен Берлин, каде што се радост ќе бидат пречекани од своите сограѓани во празнична атмосфера.⁷⁸ За само една недела околу пет милиони Германци од вкупно 16.6 милиони жители на Источна Германија ќе го посетат Запаен Берлин и веќе никој нема да може да ја прекине идејата дека Германија треба да биде единствена и обединета татковина на сите Германци.⁷⁹ На 9 ноември 1989 година ниту новинарите, ниту политичарите, ниту дипломатите, ниту аналитичарите не можеа да замислат дека моќната комунистичка машинерија со нејзината моќна армија со стотици илјади шпиуни на тајната полиција ќе се урне за само неколку часа во една мирна револуција без ниту една капка крв, туку со шампањско во рака.⁸⁰

ЗАКЛУЧОК

Во март 1990 година во Источна Германија ќе се одржат првите слободни избори со што ќе биде отворен патот кон спроведување на реформи во земјата.⁸¹ Со потпишување на т.н. Договор 2+4 на 12 септември 1990 година двете германски држави и четирите окупациони сили ќе ја потпишат одлуката за обединување на СР Германија со ДР Германија во дотогашните граници, за намалување на вооружените сили на 370 000 луѓе и повлекување на Советските единици до крајот на 1994 година. Со тој договор на 3 октомври 1990 година службено ќе бидат укинати сите права на Сојузниците во Германија, која на тој начин се стекна со целосна сувереност.⁸² На 3 октомври 1990 година според одлуката донесена во Народното собрание на ДР Германија на 28 август 1990 година, таа ќе се вклучи во уставните рамки на СР Германија.⁸³ Територијата на поранешна Др Германија на 22 октомври 1990 година ќе биде присоединета кон ЕЕЗ (Европската економска заедница). Првите парламентарни избори ќе се одржат на 2 декември 1990 година на кои ќе победи коалицијата предводена од канцеларот Хелмут Кол. На 10 март 1994 година за главен град на обединетата држава ќе биде избран Берлин, а Бон ќе се стекне со статусот сојузен град со што ќе задржи неколку министерства. Преоѓањето на владата во Берлин конечно ќе биде завршено дури во 1999 година.